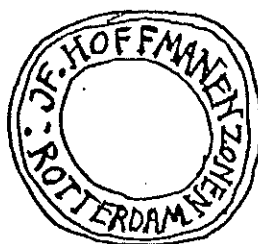
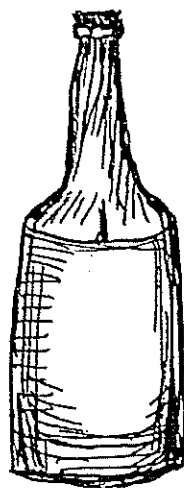

GLASFABRIEK J.F. HOFFMAN EN ZONEN TE ROTTERDAM

Regelmatig bezoek ik een rommelmarkt die iedere zaterdag gehouden wordt in een veilinghal in Vleuten.

Op deze rommelmarkt worden de meest uiteenlopende zaken aangeboden en enige tijd geleden had ik het geluk om - tussen een hoop troep - een gave handafgemaakte fles aan te treffen. De fles had een donkergroene kleur, was aan de hals afgewerkt met een opgelegde glasdraad en is ca. 27 cm hoog. Het aardige aan deze fles was dat op de bodem de naam "J.F. Hoffman en Zonen, Rotterdam" ingegoten was.

Aangezien ikzelf uit Rotterdam afkomstig ben voelde ik mij extra aangetrokken tot de fles en toen ook de gevraagde prijs geen beletsel bleek verwisselde de fles snel van eigenaar

Nu had ik echter een fles met een naam en plaatsaanduiding erop maar ik had nog geen idee wat dit betekende:

-was het de gebruiker van de fles of

-de fabrikant van de fles die er zijn naam op had vermeld?

Reeds eerder is er in ons clubblad een artikel verschenen waarin melding gemaakt wordt van het feit dat Wynand Fockink onderop de door hen gebruikte flessen de firmanaam liet vermelden.

Navraag bij enkele andere leden van de club leverde verschillende mogelijkheden op:

- de fles zou zijn gebruikt voor een medicijn tegen hoofdpijn: "Hoffman's hoofdpijndroppels"-
- de fles zou zijn vervaardigd door een Rotterdamse wapenfabrikant.

Aangezien deze antwoorden mij niet geheel tevreden stelden besloot ik de Archiefdienst van de gemeente Rotterdam te hulp te roepen en verzocht hen mij -indien mogelijk- verder te helpen.

Vrij snel daarop ontving ik van hen een afdruk van een artikel dat in het Rotterdamsch Jaarboekje van 1915 was geplaatst. Dit artikel was indertijd geschreven door W.J. Hoffman J.Jz. en is getiteld:

"Een oud-Rotterdamsche firma, Johan Frederik Hoffman en Zoonen, 1734 - 1899".

Uit dit artikel blijkt het volgende:

In 1734 vestigde zich in Rotterdam de uit Duitsland afkomstige Johan Frederik Hoffman. Hij stichtte een groothandelszaak in ijzer en staal alsmede in kogels, bommen, granaten en andere munitie. Het ging J.F. Hoffman in deze zaak zeer voor de wind en in 1748 diende hij bij de vroedschap van Rotterdam het verzoek in een fabriek te mogen oprichten aan de Hoge Zeedijk buiten de Oostpoort om aldaar "kogels, bommen, granaten en andere ammunitie van oorlog te gieten, als ook glas te blazen". De vroedschap ging welwillend in op dit verzoek en zo werd dus in 1748 de fabriek gesticht alwaar - anders dan in het verzoek aangegeven - glas werd vervaardigd en flessen werden geblazen. In 1899 werd de produktie gestaakt en de onderneming gelijkwideerd. Als redenen werden genoemd: "De algemeene achteruitgang der flesschenindustrie, de uitvinding der machinale flesschenfabrikatie en vooral ook de konkurrentie van eenige flesschenfabrieken, waartoe sommigen der grootste afnemers waren overgegaan".

Uit het artikel weet ik nu dus dat mijn aanwinst vervaardigd is in de fabriek van Johan Frederik Hoffman en dat de fles in ieder geval dateert van voor 1899.

Wat de inhoud van de fles oorspronkelijk geweest is zal wel altijd een vraag blijven. Wel blijkt uit het artikel in het jaarboekje dat de familie Hoffman door huwelijk verbonden was met Willem van der Pot, een vermogend wijnhandelaar te Rotterdam. Zakelijk waren er verbindingen met P. Loopuyt uit Schiedam. Het is dus niet denkbeeldig dat de fles wijn heeft bevat en dat de jeneverflessen van Loopuyt door de firma van J.F. Hoffman en Zonen vervaardigd zijn.

U zult begrijpen dat met al deze kennis van de achtergronden bij een fles gekocht op een rommelmarkt de "waarde" ervan voor mij enorm heeft doen toenemen en een stimulans is om ook bij andere exemplaren te trachten wat meer van de achtergronden aan de weet te komen.

Klaas Prins

TENTOONSTELLING TE HASSELT IN BELGIE

Op 1 maart a.s. zal om 20.00 uur de opening plaatsvinden van een tentoonstelling van oude flessen, georganiseerd door en gehouden in het Jenevermuseum te Hasselt, aan welke tentoonstelling ook onze vereniging zijn medewerking zal verlenen. Uiteraard zijn alle leden van "De Oude Flesch" op deze opening van harte welkom. Deze tentoonstelling zal zich beperken tot oude drankflessen, d.w.z. flessen bedoeld voor alcoholhoudende dranken.

De tentoonstelling zal ongeveer een maand duren.

Het adres van het Jenevermuseum is:

Thonissenlaan 173,
Hasselt (België).

Nogmaals het kalkoentje!

In elke bedrijfstak bestaan woorden of uitdrukkingen, waarvan de oorsprong al lang verloren is gegaan.

In plaats van dat te erkennen worden dan allerlei fantsievolle verhalen erbij gesleept. Voorbeelden te over: "Hoe langer hoe liever, zou een scheepslikeur zijn, oorspronkelijk bestaande uit wonderolie, die op een gegeven ogenblik, door een slimme scheepschirurgijn gemengd zou zijn met jenever, die de schepelingen zou hebben doen kreunen: Oh, wat ben ik ziek, maar hoe langer hoe liever.

In feite blijkt in de pharmacie, vroeger een inheemse plant, een alfrank gebruikt te zijn, de solanum dulcamare, een bitterzoet kruid, ook wel "hoe langer hoe liever" genoemd.

Over de oorsprong van het woord "cocktail" bestaan wel vijf of zes totaal verschillende varianten en op je klompen voel je dan aan, dat het niet waar is, maar "si no e vero e bien travato".

Ook het verhaal van Peter over het kalkoentje klopt natuurlijk van geen kanten, al komt het niet uit zijn koker. Maar als 't niet waar is, is 't toch leuk gevonden. (Zie boven)

De aanwijzing van Mevr. de Graaf, dat "calcoen" in het Middelnederlands een Paardenhoef betekende, deed bij mij een belletje rinkelen.

Niet alleen, dat "calcoen" dan past in het rijtje van "horseshoe, ladies leg e.d., maar ook dat kalkoentje in de hedendaagse paardewereld nog bestaat! Gauw dus de stalhouderij Van Delden gebeld, waar de Bolskoets regelmatig uitrijdt, met mijn persoon, vermomd als vermaard distillateur uitrijdt en ja hoor, kalkoentjes worden gebruikt om in de winter als het glas is, of bij de sprinruiterij, om het "glissen" (= wegglijden) van het paard te voorkomen.

Heren van de Commissie Benamingen (hallo, bént U er nog?), wilt U dit even noteren?

Mevrouw de Graaf te A"veen, hartelijk bedankt.

Achteraf had ik dat telefoontje helemaal niet hoeven te plegen, want toen ik 's avonds de krant zat te lezen, viel mijn mond open van verbazing.

(advertentie)

schroefkalkoen

isi . kalkoen, vetgemest d.m.v. trechter met schroefmolen die in keel
c.g. slokdarm wordt gestoken (thans onwettig).

of: verwisselbare kalkoen die in een hoefijzer geschroefd kan worden.

of: (Bargoens) lichtekooi zonder vaste standplaats.

S.

— Wil je 't zeker weten dan kijk je in de Grote Van Dale —

van Dale

De nieuwe Grote Van Dale. Het laatste woord over de Nederlandse taal. Elfde druk: 230.000 trefwoorden.
500 pagina's meer dan de vorige druk. Drie delen gebonden in donkergrijs linnen. f 250,-. Bij uw boekhandel.